

מראי מקומות- חולין נ"ה

מה דאמרי' בעלמא דיתר כאילו חסר והו"ל טרפה, אבל עכ"פ בב' טחולין לא שייך.

(ד) **לא אמרן אלא בקולשי', אבל בסומכי' טרפה- ע' באור שמח** (שחיטה ט', י', סוד"ה וקשה), שהביא מש"כ הפלתי לבאר דטעם דטריפת בסומכי' דטחול הוא משום הכרס, וכ' האו"ש דקרוב לזה כבר כ' בספר האשכול, ולכן בעוף כשר, שאינו מונח על הכרס. וביאר האו"ש עפ"ז מה דבני מערבא דוקא טירפו סומכי' דהטחול, לפי שבני מערבא ס"ל דכל הכרס החיצונה מיטרף בנקב משהו, וא"כ כיון דטריפות דהטחול הוא משום הכרס, א"כ שפיר יש לחוש לפי בני מערבא. אבל לפי האמוראי דס"ל דכרס אינה טרפה אלא בנקרע רובו, לא שייך להטריף בניקב הטחול אף בסומכיה, ורק הבני מערבא לשיטתייהו טרפו.

(ה) **ואי אשתייר בי' כעובי דינר זהב כשרה- פרש"י**, אם נשאר בעובי הדופן, ולא יצא המחט לחוץ, וכו'. והק' המהר"ם שי"ף, למה פרש"י בציוור זה דנעשה הנקב ע"י מחט, ולא פ"י שנעשה הנקב ע"י חולי. שהרי אם אמרי' דנעשה ע"י מחט, א"כ לא יהא אלא מחט שנמצא בחלל הגוף, דקיי"ל דחיישינן שמא ניקב א' מאברים הפנימיים, וכיון דחיישינן שמא בא דרך הושט, א"כ גם לענין אם נמצא מחט בטחול יש לחוש, והניח בצ"ע. וכ' הש"ך (מ"ג, א') דלא נקט רש"י מחט אלא לדוגמא, ומשכחת לה כשתחבו לפנינו ופגע בטחול, דידוע שלא נקבו א' מהאברים הפנימיים.

(ו) **שהרי חותכה מכאן ומתה, וכו'- פרש"י**, חתוך סימנין או גיד צוארה ומתה, חתוך כל כתפיה וחי'. והעיר המהר"ם שי"ף, דלעיל (מח:): פרש"י באו"א, דנחתך בשר רגלים למעלה מצומת הגידין, ולא נשבר העצם, כשרה, נחתכה למטה, במקום צומת הגידין, טרפה, אע"פ שהוא נמוך, ולמה שינה פ"י כאן. וביאר דאם משום הא דהתם, הי' שייך להק' מאי אולמי' האי מהאי, הרי כאן נמי

(א) **כל שיעורי חכמים להחמיר חוץ מכגריס של כתמים להקל- פרש"י**, וטעמא משום דכתמים עצמן דרבנן, דמדאורייתא עד דחזיא מגופה. וע' ברשב"א דדייק מדברי רש"י דאי"ז דין בכתמים דוקא, אלא בכל דינים דרבנן אמרי' דשיעורין להקל, ורק בדינים דאורייתא אמרי' דשיעורין לחומרא. וע' בערוך לנו בנדה (נח: ד"ה דא"ר אבהו) דכ' דמדהק' תוס' כאן מהא דאמרי' בברכות דשיעור תפלת שחרית הוא לקולא, ואף דשחרית הוא דין דרבנן, משמע דחולק על הרשב"א, וס"ל דאין חילוק בין דינים דאורייתא ודינים דרבנן, ואף בדינים דרבנן אמרי' דשיעורים לחומרא, ורק בכתמים דוקא אמרי' להקל. ובמגיה להרשב"א (מה"ק) ביאר דנח' אם דין זה דמחמירין בשיעורים הוא מדין ספק או מדין ודאי, דהרשב"א ס"ל שהוא מדין ספק, ולכן בדינים דרבנן מקילין, אבל תוס' ס"ל שהוא דין ודאי, ולכן אף בדינים דרבנן שייך לומר דמחמירין, ורק בכתמים בזה מאיזה טעם.

(ב) **לא שנו אלא ניטל, אבל ניקב טרפה- ע' ברשב"א לעיל (מב.)**, דכ' דכל הני דקתני במתני' דנקבו טרפה, כש"כ אם נטלו לגמרי. אולם הק' מהא דטחול, דאי' במתני' כאן דניטל הטחול כשרה, אבל נקבו טרפה. והביא מהרמב"ם דטעם הדבר הוא משום דדין נקוב דטחול שאני מדין נקוב דשאר נקבים, דבטחול מחלקין בין נקב לסומכיה לנקב בקולשי'. ועוד, שאם נשתייר ממנו כעובי דינר זהב אפי' בסומכיה כשרה.

(ג) **לא שנו אלא ניטל, אבל ניקב טרפה- ע' בר"ן** (יט: בדפיו) שהביא מה שנח' הראשונים בענין בהמה שיש בה שני טחולים, וקיי"ל דיתר כמי שנטול דמי. הרמב"ן ס"ל דטרפה, משום דכיון דכאילו נטול דמי, אמרי' דהוי כאילו נטול הוא ומקומו המחובר לו עמו, וא"כ נמצא דהו"ל כאילו ניטל הוא ובוקא דאטמא של חבירו, וא"כ הוי טרפה. אבל הרשב"א ס"ל דהו"ל רק כאילו נטל הוא עצמו, ולכן לא הוי טרפה, וע"ש איך שביאר

תשהא זמן מרובה, וישלוט האויר. משא"כ בשיוור מקצת, תחזור בזמן קצר לקדמותה, ולא תפעול שליטת האויר שבזמן קצר כדי שתמות, ולכן כשרה. **וע"ע בפרי מגדים** (נ"ט, מ"ז א', בסוף דבריו), דכ' שם להסתפק היכא דנברא בלא עור בכלל, וכ' דמשמע מדברי רש"י **והרמב"ם** דרק היכא דגלודה ע"י שחין או חולי או בידי אדם, אבל אם נברא כן כשרה, וסיים דיש לעיין.

מוגלא כשר בריאה ופסול בכוליא, אלא הגמ' הי' רוצה להביא דוגמא חושית, ולכן פרש"י דבר שיכולין לראות בחוש.

ז) ומים זכים כשרים לא אמרן אלא דצילי, אבל עכירי טרפה - כ' הרא"ש (סי' מ"ה) בשם הרי"ף דמה דאמרי' כאן דעכירי טרפה, זה קאי בין על ריאה, ובין על כוליא. אבל הרא"ש כ' דאין נראה, דהא סתם מוגלא הוא ליחה סרוחה או עכירי, וא"כ בכל מקום דמכשירין מים בריאה, וכגון ריאה הנשפכה כקיתון דמכשרינן, מסתמא המים הם עכורים, ומ"מ מכשרינן. ולכן כ' דמה דאמרי' כאן דעכירי טרפה רק אכוליא קאי, ולא אריאה.

ח) הכוליא שהקטינה, בדקה על כפול בגסה, עד כענבה בבינונית - כ' הר"ן (יז. בדפיו) בשם הראב"ד, דהקטינה שאמרו היינו שהקטינה לאחר ברייתה מחמת חולי, אבל קטנה בתולדתה, אפי' בפחות מכפול כשרה. והיכי ידעי' אם הי' מחמת חולי או אם הי' כן משעת ברייתה. כ' הר"ן דאם חזינן דהקרום שלה כוונן, בידוע שמחמת חולי הוא, ואם אינו כוונן, אלא שהוא עשוי כמדת החוליא, בידוע שתחלת ברייתה היתה כך, וכשרה.

ט) ת"ר איזהי חרותה כל שצמקה ריאה שלה - ע' בתורת הבית הקצר (לב:), דמבואר מדבריו שם דטרפות דחרותה הוא משום שמתייבש, ועי"ז בא לידי נקב, ולכן הוי טרפות של נקובה.

י) הגלודה, ר"מ מכשיר, וחכמים פוסלים - ע' בנדה (נה.) דאי' ב' לשונות בהא דגלודה פסולה, או משום דאע"ג דגזעו מחליף, מ"מ אדהכי והכי שליט בה אוירא ומתה. ובלישנא בתרא הא דגלודה פסולה הוא משום דאין גזעו מחליף. והק' הערוך **השלחן (י"ד נ"ט, א'), הא אי' בסוגיין דאם נשתייר בו כסלע כשרה, ופרש"י משום דע"י אותו שיוור מעלה ארוכה, ומה מועיל הא דמעלה ארוכה, סכ"ס אדהכי והכי שליט בה אוירא ומתה (לל"ק, אבל לל"ב לק"מ, כמובן). ותי' דצ"ל דכך קיבלו חכמים, דבהופשטה כולה, אף אם יכולה העור לחזור כמו שאמרו חז"ל בנדה שם, דעור גזעו מחליף, מ"מ עד שתחזור**